Сборник съдебна практика

ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЪДА (шести състав)

22 юни 2016 година*

„Преюдициално запитване — Член 99 от Процедурния правилник на Съда — Липса на разумно съмнение — Съдебна компетентност по брачни дела — Регламент (ЕО) № 2201/2003 — Член 16, параграф 1, буква а) — Определяне на момента на сезиране на съд — Понятие за „момент на подаване на исковата молба или на документ, имащ същото значение, в съда“

По дело C-173/16

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Court of Appeal (Апелативен съд, Ирландия) с акт от 18 март 2016 г., постъпил в Съда на 29 март 2016 г., в рамките на производство по дело

M. H.

срещу

M. H.,

СЪДЪТ (шести състав),

състоящ се от: Ал. Арабаджиев, председател на състава, C. G. Fernlund (докладчик) и S. Rodin, съдии,

генерален адвокат: Y. Bot,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, за произнасяне с мотивирано определение в съответствие с член 99 от Процедурния правилник на Съда,

постанови настоящото

Определение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 16, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 (ОВ L 338, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 183 и поправка в ОВ L 99, 2016г., стр. 34).

* Език на производството: английски.

2 Запитването е отправено в рамките на спор между М. Н. и М. Н. във връзка с прекъсването на семейната връзка.

Правна уредба

Право на Съюза

3 Член 16 от Регламент № 2201/2003 е озаглавен „Сезиране на съда“ и параграф 1 от него гласи:

„По смисъла на настоящия член, съдът се смята за сезиран, когато:

а) към момента на подаване на исковата молба или на документ, имащ същото значение[,] в съда, при условие че ищецът не е пропуснал впоследствие да предприеме действията, необходими за връчването на съответните документи на ответника;

или

б) ако документът трябва да бъде връчен преди да бъде депозиран в съда, към момента, когато бъде получен от органа, компетентен да извърши връчването, при условие че ищецът не е пропуснал впоследствие да предприеме действията, необходими за депозирането на документа в съда“.

4 В член 19, параграфи 1 и 3 от същия регламент се предвижда следното:

„1. Когато делата за развод, законна раздяла или унищожаване на брака между същите страни са заведени пред съдилища в различни държави членки, съдът, пред който искът е предявен по-късно, спира съдебното производство до установяване на компетентността на първия сезиран съд.

[…]

3. След установяване на компетентността на първия сезиран съд, съдът пред който искът е предявен по-късно, се отказва от компетентност в полза на първия сезиран съд.

В този случай страната, която е завела иск пред съда, сезиран по-късно, може да заведе същия иск пред съда, сезиран по-рано“.

Ирландско право

5 Съгласно приложимите процедурни правила в Ирландия, така както се представени от запитващата юрисдикция, производството започва, когато искането (*summons*) бъде заведено (*issued*) от секретариата на съответния съд. Не се изисква искането да бъде връчено преди започването на производството. След като бъде заведено, искането се връчва на ответника.

6 Макар производството да се счита за висящо само когато е започнало след завеждане на искането, съответният съд все пак разполага с правомощие за произнасяне в производството преди завеждането на искането. Това са отнася за производствата в областта на семейното право в спешни случаи.

Право на Обединеното кралство

7 Съгласно акта за преюдициално запитване приложимите в Обединеното кралство (Англия и Уелс) процесуални правила са сходни с правилата, които са приложими в Ирландия и които бяха описани в точки 5 и 6 от настоящото определение. Същевременно, вместо искане, документът, с който започва производството, е молба (*petition*).

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

8 Г-н М. Н., ищец в главното производство, и г-жа М. Н., ответник в главното производство, сключват брак на 26 юни 1982 г.

9 Ответникът в главното производство изпраща молба за развод, която е получена от секретариата на съда по семейните въпроси в Обединеното кралство (Англия и Уелс) в 07,53 ч. на 7 септември 2015 г. Не по-късно от 10,30 ч. същия ден върху молбата е поставен щемпел, указващ датата. Впоследствие, на 11 септември 2015 г., молбата е заведена от секретариата на съда. Тя е връчена на ищеца в главното производство на 15 септември 2015 г.

10 Ищецът в главното производство подава искане за съдебна раздяла в секретариата на High Court (Висш съд, Ирландия) около 14,30 ч. на 7 септември 2015 г., който го завежда малко по-късно същия ден. Искането е връчено на ответника в главното производство на 9 септември 2015 г.

11 Счита се, че ответникът в главното производство започва производството за развод пред съда по семейните въпроси в Обединеното кралство (Англия и Уелс) на 11 септември 2015 г. и че от тази дата производството е висящо пред посочения съд. Счита се, че ищецът в главното производство започва производството за съдебна раздяла пред High Court (Висш съд) в Ирландия на 7 септември 2015 г. и че от тази дата производството е висящо пред посочения съд.

12 В рамките на започнатото в Ирландия производство страните в главното производство съответно искат от High Court (Висш съд) да обяви, че първият сезиран съд за целите на прилагането на член 19 от Регламент № 2201/2003 е този съд, що се отнася до ищеца в главното производство, и съдът по семейните въпроси в Обединеното кралство (Англия и Уелс), що се отнася до ответника в главното производство.

13 High Court (Висш съд) се произнася по тези искания и въз основа на член 16 от Регламент № 2201/2003 приема, че първият сезиран съд е съдът по семейните въпроси в Обединеното кралство (Англия и Уелс).

14 Ищецът в главното производство подава въззивна жалба срещу това решение пред запитващата юрисдикция.

15 При това положение Court of Appeal (Апелативен съд, Ирландия) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли изразът „към момента на подаване на исковата молба […] в съда“, съдържащ се в член 16, параграф 1, буква а) от Регламент № 2201/2003, да се тълкува в смисъл, че означава:

а) моментът, когато исковата молба е получена от съда, дори и ако съгласно националното право получаването ѝ само по себе си не води веднага до започване на производство; или

б) моментът, когато след получаването на исковата молба е започнало производство съгласно националното право?“.

16 Запитващата юрисдикция иска от Съда да разгледа делото по реда на бързото производство на основание член 105 от Процедурния правилник на Съда.

По преюдициалния въпрос

17 Съгласно член 99 от Процедурния правилник на Съда, когато отговорът на преюдициалния въпрос се налага недвусмислено от съдебната практика, Съдът може във всеки един момент да се произнесе с мотивирано определение по предложение на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат.

18 Тази разпоредба следва да се приложи в настоящото дело.

19 Предвид произнасянето по делото с настоящото определение, прието въз основа на член 99 от Процедурния правилник, Съдът не следва да се произнася по искането за разглеждане по реда на бързото производство.

20 Запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 16, параграф 1, буква а) от Регламент № 2201/2003 трябва да се тълкува в смисъл, че „момент[ът] на подаване на исковата молба или на документ, имащ същото значение[,] в съда“ по смисъла на тази разпоредба е моментът на извършване на това подаване в съответния съд, дори самото подаване да не води веднага до започване на производството съгласно националното право.

21 Наскоро, в решение от 6 октомври 2015 г., A (C-489/14, EU:C:2015:654), Съдът се произнесе по въпрос във връзка с наличието на висящ процес между две производства пред два съдилища в различни държави членки — едното за развод, а другото за съдебна раздяла.

22 Що се отнася до целите на правилата за висящ процес по член 19 от Регламент № 2201/2003, Съдът отбелязва, че тези правила са предназначени да възпрепятстват воденето на паралелни производства пред съдилищата в различни държави членки и евентуалното постановяване на противоречащи си съдебни решения в резултат от това. За тази цел законодателят на Европейския съюз е въвел ясен и ефикасен механизъм за решаване на случаите на висящ процес (вж. решение от 6 октомври 2015 г., A, C-489/14, EU:C:2015:654, т. 29).

23 Както следва от думите „първия сезиран съд“ и „съдът, пред който искът е предявен по-късно“, използвани в член 19, параграфи 1 и 3 от Регламент № 2201/2003, този механизъм се основава на хронологичната поредност, в която са сезирани съдилищата.

24 За да се определи моментът, в който даден съд се смята за сезиран, и съответно да се установи кой е първият сезиран съд, следва да се прилага член 16 от този регламент, който е озаглавен „Сезиране на съда“.

25 В точка 30 от определение от 16 юли 2015 г., P (C-507/14, непубликувано, EU:C:2015:512) Съдът посочва, че този член съдържа самостоятелно определение за момента, към който следва да се приеме, че съответният съд е бил сезиран. Законодателят на Съюза е възприел единно понятие за момента на сезирането на съд, който съгласно съответната процесуална система се определя от извършването на едно-единствено действие, а именно подаването на исковата молба или връчването, но същевременно отчита реалното извършване на второто действие впоследствие. Така съгласно член 16, параграф 1, буква а) от Регламент № 2201/2003 моментът на сезирането е моментът на подаване на исковата молба или на документ, имащ същото значение, в съда,

при условие че ищецът не е пропуснал впоследствие да предприеме действията, необходими за връчването на съответните документи на ответника (определение от 16 юли 2015 г., P, C-507/14, непубликувано, EU:C:2015:512, т. 32).

26 Съдът приема, че съгласно член 16, параграф 1, буква а) от Регламент № 2201/2003 за сезирането на съда е необходимо изпълнението не на две условия — по-специално подаването на исковата молба или на документ, имащ същото значение, и връчването на съответния документ на ответника — а на едно- единствено условие, а именно подаването на исковата молба или на документ, имащ същото значение. Съгласно тази разпоредба, само по себе си това подаване представлява сезирането на съда, при условие че ищецът не е пропуснал впоследствие да предприеме действията, необходими за връчването на съответните документи на ответника (определение от 16 юли 2015 г., P, C-507/14, непубликувано, EU:C:2015:512, т. 37).

27 Що се отнася до това условие, Съдът посочва, че с него се цели осигуряване на защита срещу злоупотребите с процесуални права. Поради това за целите на проверката на посоченото условие предвид трябва да се вземе не наличието на забавяния, дължащи се на съдебната система, в която се разглежда случаят, а единствено неполагането на дължима грижа от страна на ищеца (определение от 16 юли 2015 г., P, C-507/14, непубликувано, EU:C:2015:512, т. 34).

28 От гореизложените съображения следва, както и запитващата отбелязва, че след като се определи коя от двете възможности, предвидени в член 16, параграф 1, букви а) и б) от Регламент № 2201/2003, се прилага, съобразно извършения от съответната държава членка избор, моментът на сезиране на съда зависи единствено от обективното установяване — при предвидената в същия член 16, параграф 1, буква а) първа възможност — на момента на подаване на исковата молба или на документ, имащ същото значение, в този съд, независимо от каквито и да било национални процесуални правила, чието предназначение е да се определи кога и при какви обстоятелства производството е започнало или се счита за висящо, стига впоследствие ищецът да не е пренебрегнал условието за връчване на съответния документ на ответника.

29 Поради това на поставения въпрос следва да се отговори, че член 16, параграф 1, буква а) от Регламент № 2201/2003 трябва да се тълкува в смисъл, че „момент[ът] на подаване на исковата молба или на документ, имащ същото значение[,] в съда“ по смисъла на тази разпоредба е моментът на извършване на това подаване в съответния съд, дори самото подаване да не води веднага до започване на производството съгласно националното право.

По съдебните разноски

30 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения Съдът (шести състав) реши:

Член 16, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000, трябва да се тълкува в смисъл, че „момент[ът] на подаване на исковата молба или на документ, имащ същото значение[,] в съда“ по смисъла на тази разпоредба е моментът на извършване на това подаване в съответния съд, дори самото подаване да не води веднага до започване на производството съгласно националното право.

Подписи